

BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKLARINA SALDIRI

İnsanın özgür ve bağımsız bütünlüğünün maddi ve manevi varlığını oluşturan hayatı, beden tamlığı ve ruhsal değerleri; sosyal ve duygusal değerleri, aile içindeki yaşama alanı, evlilik birliği, aile bütünlüğü, özel yaşamı, dini, düşünce ve ekonomik çalışma özgürlüğü, onuru (şerefi, haysiyeti), saygınlığı (itibarı), ünü, adı, sırrı, anısı, duygu hayatını, ruhî ahenk ve denge, namus duygusu, toplum, aile bireyleri veya yakın dostlarıyla olan gönül bağlılıkları ve benzeri tüm sözcüklerle anlatılmak istenen değerleri oluşturan kişilik hakları artık Anayasalar ve diğer özel yasalarla korunmaktadır.

Kamuyu ilgilendiren konularda gerçeğe uygun haber vermeyi sağlamak, genel yararları ilgilendiren olayları doğru ve nesnel olarak yansıtmak, çeşitli sorunlarda kamuoyunu düşünmeye yöneltecek biçimde tartışmalar açmak, insanları toplumsal sorunlar hakkında doğru ve gerçeğe uygun bilgilerle donatmak, içinde yaşadığı toplumun ve tüm insanlığın sorunları hakkında bilinçlendirmek, insanların bilgisine sunulmasında kamu yararı bulunan haberleri zamanda ve gerektirdiği ayrıntılarla doğru olarak toplayıp topluma ulaştırarak kamuoyunun serbestçe oluşumunu sağlamak olarak özetlenebilecek kamu görevi işlevinin yerine getirilmesi ancak özgür bir basın aracılığı ile sağlanabileceğinden, basın özgürlüğünün korunması gerektiği de ortadadır.

Tarih sürecinde çekilen acıların bir daha yaşanmaması gerektiğine inana insanlığın geliştirmeye çalıştığı insan haklarının bir bölümünü oluşturan kişilik hakları;

Anayasa'nın 12. maddesinde, **kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlükler**; 17. maddesinde, **yaşama, maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı**; 19. maddesinde, **kişi özgürlüğü ve güvenliği**; 20. maddesinde, **özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı**; 21. maddesinde, **konut dokunulmazlığı**; 22. maddesinde, **haberleşme**; 23. maddesinde, **yerleşme ve seyahat**; 24. maddesinde **vicdan, dini inanç ve kanaat**; 25. maddesinde, **düşünce ve kanaat**; 33. maddesinde, **örgütlenme**; 34. maddesinde, **toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme**; 36. maddesinde **yargı**

yerlerinde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkı olarak belirtilmiştir.

"Kişinin Hakları ve Ödevleri"nin sayıldığı İkinci Bölüm'ünde "Basın ve yayımla ilgili hükümler" arasında yer alan basın özgürlüğünün ise; **"Basın hürriyeti"** başlıklı 28. maddenin ilk fıkrasında **basının özgür olduğu, sansür edilemeyeceği, basımevi kurmanın izne ve akçalı güvence ödeme koşuluna bağlanamayacağı;** ikinci fıkrasında **Devletin, basın ve haber alma özgürlüğünü sağlayacak önlemleri alacağı;**

26 Haziran 2004 günü yürürlüğe giren 5187 sayılı Basın Yasası'nın "Basın özgürlüğü" başlıklı 3. maddesinin ilk fıkrasında **basının "özgür" olduğu, bu özgürlüğün; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını de içerdiği;** açıklanmıştır.

Basının yansız ve özgür haber verme, bir düşünce ve görüşü tartışma, eleştirme, kamuoyunu aydınlatmaya ilişkin görevini yerine getirebilmesi onun var olma amacının ve basın özgürlüğünün bir sonucudur.

Bir konunun, bir eylemin, bir düşüncenin eleştirilmiş olması tek başına basının sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Eleştiri doğru olsa bile kurulan tümceler ve kullanılan sözcükler kaba, incitici, abartılı, suçlayıcı ise haberin özü ile biçimi arasında uygun bir denge kurulmamış olduğundan eylem hukuka aykırı olur ve manevi tazminat sorumluluğunu gerektirir.

İnsan hakları arasında olan bilgi edinme ve doğru bilgiye ulaşma hakkının önemli araçlarından olan basın özgürlüğü ile kişilik hakları, biri diğerine göre daha az değerde olmayan, ikisi de eşit ölçüde korunması gereken haklar olarak karşı karşıya geldiğinde, ikisinin eşit değerde korunması gerektiğinin düşünülmesi, çatışan bu iki hakkın zarara uğramasına, beklide giderek ikisinin de yok olmasına yol açabilir.

Hukuk düzeninin, karşı karşıya gelen bu iki değeri aynı konumda ve zamanda koruması, hukuk düzeninin kendi kuralları ile çatışmasına yol açacağından; korunması gereken iki değer aynı anda birbirine karşı korunmadığı, çatışma durumunda somut

olaydaki özelliğe göre birinin diğerine üstün tutulması gerektiği sonucuna varılır.

Basın yolu ile kişilik haklarına saldırı gündeme geldiğinde akla önce gazete gelir. Televizyon son yılların etkili bir yayın aracı olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde en etkili olanlar da bu iki yayın türüdür. Çok hızlı geliştiği gelişen ve en fazla sorun çıkartacak olanın ise internet ortamında yapılan yayınlar olacağı söylenebilir.

Saldırı, gazete, televizyon veya internet gibi farklı araçlar ile gerçekleşse de ortak unsur "kişilik haklarına saldırı"dır. Kişilik haklarına saldırının varlığı belirlendiğinde, kimlerin sorumlu tutulacağı, yayının yapıldığı araç ile ilgili yasal düzenlemelere göre belirlenecektir.

BASIN YASASI

Konu, basın yolu ile kişilik haklarına saldırı olduğundan, 5187 sayılı Basın Yasası'ndaki düzenlemelere de bakmak gerekir.

5187 sayılı Basın Yasası'nın 2. maddesinde, basın yolu ile kişilik haklarına saldırının;

Yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınları **Basılmış Eser**,

Basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulması **Yayım**,
Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınları **Sürelî yayım**,

Tek bir basın-yayın kuruluşu tarafından aynı isimle basılan ve her coğrafi bölgede en az bir ilde olmak üzere, ülkenin en az yüzde yetmişinde yayımlanan süreli yayım ile haber ajanslarının yayınları **Yaygın süreli yayım**,

Tek bir basın-yayın kuruluşu tarafından basılan ve en az üç komşu ilde veya en az bir coğrafi bölgede yayımlanan süreli yayım, yani **Bölgesel süreli yayım**,

Tek bir yerleşim biriminde yayımlanan süreli yayınlar ile haftada bir veya daha uzun aralıklarla yayımlanan yaygın ve bölgesel yayım **Yerel süreli yayım**, yolu ile gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

Aynı Yasa'nın 13. maddesinde biraz karışık olarak **hukukî sorumluluk** düzenlenmiş;

Sürelî yayınlarda, eser sahibi ile yayım sahibi ve varsa temsilcisi;

Süresiz yayınlarda eser sahibi ile yayımcı, yayımcının belli olmaması durumunda basımcı, yayım sahibi, marka veya lisans sahibi, kiralayan, işleten veya herhangi bir sıfatla yayımlayan, yayımcı gibi hareket eden gerçek veya tüzel kişi, tüzel kişi şirketse, anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirketlerde en üst yöneticinin şirket ile birlikte;

Saldırı eylemi gerçekleştirildikten sonra yayım devredilmiş, başka bir yayımla birleştirilmiş veya sahibi olan gerçek veya tüzel kişi değişmişse yayımı devir alan, birleşen ve yayım sahibi gibi hareket

eden gerçek ve tüzel kişiler ve anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirketlerde üst yönetici, ortaklaşa ve dayanışmalı sorumlu tutulmuş;

11. maddesinde de konumuz dışında alan **ceza sorumluluğu** düzenlenmiştir.

Anayasa'da varlığı kabul edilip korunacağı belirtilen kişilik haklarına saldırı, konumuz dışında olan Türk Ceza Yasası gereğince cezalandırılması gereken suçlar arasında sayılarak Ceza Hukuk yönünden korunduğu gibi 4721 sayılı Medeni Yasa, Borçlar Yasası, Basın Yasası gibi Özel Hukuk alanında yer alan düzenlemelerle de korunmaktadır.

MEDENİ YASA

Madeni Yasa'nın 24. maddesi gereğince kişilik hakkına saldırılan kimse, yargı yoluna başvurarak aynı Yasa'nın 25. maddesinde belirtilen yaptırımlar uygulanarak kişilik haklarının korunmasını isteyebilir. Genel bir düzenleme getiren bu kurala göre her türlü saldırı nedeniyle başvurulacak olan bu yola basın yolu ile kişilik haklarına saldırı nedeniyle de başvurulabilir;

- Basın yol ile kişilik haklarına;
- saldırı tehlikesinin önlenmesini,
- sürmekte olan saldırıya son verilmesini,
- sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının saptanmasını,
- düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanmasını,
- maddî ve manevî tazminat ödetilmesini,
- hukuka aykırı saldırı nedeniyle elde edilmiş olan kazancın kendisine verilmesini, isteyebilir.

Kişilik haklarına saldırının varlığından söz edilebilmesi için haksız eyleme ilişkin "**hukuka aykırılık**", "(manevi) **zarar**", "**nedensellik bağı**" ve "**kusur**" unsurlarının doğal olarak basın yolu ile kişilik haklarına saldırı konusunda da aranacaktır.

Hukuka aykırılık unsuru, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmamasını da gerektirdiğinden, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunması durumunda kişilik haklarına saldırıdan söz edilemez.

Yargıtay'a gelen davalara bakıldığında, en çok Medeni Yasa'nın 25/3 ve Borçlar Yasası'nın 49. maddelerinde yer alan manevi tazminat ödetilmesine ilişkin yaptırım türünün seçildiği, diğer yaptırım türlerinin uygulanmasının pek istenmediği görülür.

Az sayıda seçilen yaptırım türleri ile ilgili olarak;

Kişilik haklarına saldırı içeren yayınlardan birisi hakkında manevi tazminat davası açtığı halde saldırı niteliğindeki yayınlarına sürdüğünü belirten kişinin Medeni Yasası'nın 24 ve 25. maddeleri gereğince yayınların durdurulması isteminin Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası'nın 104. maddesine göre dava açılmasından sonra ihtiyati tedbir istemlerinin davanın açıldığı mahkemeden istenebileceği gerekçesiyle reddedilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; istem Medeni Yasası'nın 24 ve 25. maddelerinde düzenlenen saldırının durdurulmasına yönelik olup gerçekleşmiş veya süren hukuka aykırı saldırının durdurulması veya

kaldırılması amaçlandığına göre Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası'nın 101 ve izleyen maddelerinde düzenlenen önlem niteliğinde değil, uyuşmazlığın esasının çözümlenmesini gerektiren bir dava niteliğinde olduğundan işin esasının incelenmesi gerektiğine... **12.2.2002 01/13107-02/1612**

Cep telefonu mesajı, elektronik posta ve karşılaştıkları her yerde sözlü olarak kişilik haklarına saldırılarda bulunanın eylemlerinin hukuka aykırılığının saptanmasının ve saldırıların önlenmesinin istediği bir davada yerel mahkeme, ileri sürülen eylemlerin ceza sorumluluğunu gerektirdiği gerekçesiyle istemi reddetmişti; davacının temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; istemin Medeni Yasa'nın 25. maddesi kapsamında değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğine... **01.12.2008 2008/13524-14810**

Yabancı bir ülkede ünlü bir film, tiyatro ve tv yıldızı olduğunu belirten kişinin, iktidarsızlık sorunu olan biri gibi gösterilmesinin oyunculuğunun olumsuz yönde etkilenmesi nedeniyle zarara uğradığı gerekçesiyle, hukuka aykırılığın saptanması ile kararın yayımlanması isteminin reddine ilişkin kararın temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; yabancı bir dergide yayımlanmış olan fotoğrafının ilgisiz bir yayında yayımlanmasının davacının kişilik haklarına saldırı oluşturacağı, olayın özelliği ve tanındığı çevreler gözetildiğinde, davacı yararına manevi tazminat takdir edilmiş olmasının uğradığı zararı gidermekte yetersiz kalacağı sonucuna varıldığından yayın karar da verilmesi gerektiğine... **08.07.2003 6919-9040**

Bir anı kitabında gerçek dışı, uydurma, karalayıcı, küçük düşürücü açıklamalara yer verilerek kişilik haklarına saldırıda bulunduğu belirtilerek manevi tazminat, anı kitabının satışının durdurulması, piyasadan toplatılması, ikinci ve sonraki baskılarının durdurulması istemi ile açılan davada verilen kararın temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; anı kitabının bundan sonra yayımlanacak baskılarında davacı ile ilgili bölümler çıkartılarak yayınlanmasına karar verilebilirse de davacı ile ilgili olmayan bölümlerini de kapsayacak biçimde kitap satışının durdurulmasına ve satışa sunulan kitapların toplatılmasına karar verilemeyeceğine... **20.04.2006 gün ve 2005/5985-2006/4674**

Bir internet sitesinde yapılan yayının kişilik haklarına saldırı oluşturduğunun saptanması ve kararın aynı internet sitesinde yayınlanması isteminin reddine ilişkin kararın temyizi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; "...payları sermaye piyasasında işlem gören şirketleri hakkında vergi borcu nedeniyle tüm varlıklarının satışa çıkartılacağı, bunları kimlerin alacağı, değerlerinin ne olduğu biçiminde haberler ve pazarlıklar bulunduğu..." biçimindeki yayının hukuka aykırılığının saptanmasının isteminin hukuk düzenince korunması gereken bir hak olduğu, ihtiyati tedbir kararı ile yayının kaldırılmış olmasının, varlığı belirlenen saldırının yayınlandığı dönemde gerçekleşmiş olan hukuka aykırılığını ortadan kaldırmayacağı gözetilerek istemin kabul edilmesi gerektiğine... **27.11.2008 2008/4729-2008/14652**

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

*Basın özgürlüğünün amacı, kamuyu ilgilendiren konularda gerçeğe uygun haber vermeyi sağlamaktır.

*Basının görevi; genel yararları ilgilendiren konularda olayları doğru ve nesnel olarak yansıtmak, çeşitli sorunlarda kamuoyunu düşünmeye yöneltecek biçimde tartışmalar açmak, halkı toplumsal sorunlar hakkında doğru ve gerçeğe uygun bilgilerle donatmak, içinde yaşadığı toplumun ve tüm insanlığın sorunları hakkında bilinçlendirmektir.

*Basının, halka ulaştırılmasında kamu yararı bulunan haberleri zamanda ve haberin gerektirdiği ayrıntılarla ve doğru olarak toplayıp topluma ulaştırdığında kamuoyunun serbestçe oluşumunu sağlayıp kamu görevi niteliğindeki işlevini yerine getirmiş olur.

Yayınlanmasında kamu yararı ve toplumsal ilgi bulunan gerçek ve güncel bir haberin, olayın, açıklamanın, eleştirinin öze biçim dengesi korunarak yayımlanması durumunda kişilik haklarına saldırı olgusu gerçekleşmez ve basın sorumlu tutulamaz.

Anayasa ile koruma altına alınıp Türk Ceza Yasası'nda ceza yaptırımına bağlanan kişilik haklarına basın yolu saldırı oluşturan eylemin cezalandırılması durumunda, ceza mahkemesince belirlenen eylemin kişilik haklarına saldırı oluşturduğuna ilişkin olgu Borçlar Yasası'nın 53. maddesi gereğince tazminat davasının görüldüğü mahkeme yargıcı yönünden de bağlayıcı olduğundan; artık, hukuka aykırılığın veya hukuka uygunluk nedenlerinin; nedensellik bağının, kusur ve zarar unsurlarının hukuk mahkemesinde yeniden tartışılmasına gerek yoktur. Hukuk mahkemesinde istem konusunda bir verilmesi, manevi tazminat istenmiş ise bunun tutarının belirlenmesi ile yetinilecektir.

Kişilik haklarına saldırı oluşturduğu ileri sürülen ve ceza yasaları uyarınca suç oluşturmayan bir eylemin kişilik haklarına saldırı oluşturduğunun ileri sürülmesi durumunda hukuk yargıcı, eylemin hukuka aykırı olup olmadığını değerlendirerek sonuca varacaktır.

Suç sayılan bir eylemin her zaman hukuka aykırı olduğu, suç oluşturmayan bir eylemin ise hukuka aykırı olmadığı düşüncesi eksiktir.

Suç sayılmayan bir eylem, koşularının varlığı durumunda hukuka aykırı olabilir. Suç oluşturmayan bir eylemin hukuka aykırı olduğunun ileri sürüldüğü durumlarda hukuka uygunluk nedenleri bulunup bulunmadığının belirlenmesi önem taşır.

Ancak, basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün getirdiği ayrıcalıklar sınırsız değildir.

Anayasanın 28. maddesinde düzenlenen basın özgürlüğünün, Medeni Yasa'nın (24) 25 ve Borçlar Yasası'nın 49. maddelerinde anlamını bulan kişilik haklarının korunmasına ilişkin düzenlemelerle özel hukuk alanındaki sınırı belirlenmiştir.

BORÇLAR YASASI

818 sayılı Borçlar Yasası'nın 49. maddesi gereğince; "*Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat namıyla bir miktar para ödenmesini dava edebilir.*

Hakim, manevi tazminatın miktarını tayin ederken, tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate alır.

Hakim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir tazmin sureti ikame veya ilave edebileceği gibi tecavüzü kınayan bir karar vermekle yetinebilir ve bu kararın basın yolu ile ilanına da hükmedebilir."

Borçlar Yasası'nın 49. maddesi gereğince, kişilik hakkı hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kişinin, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir tutar para isteyebileceği; tazminat hakkının doğabilmesi için yayımlanan haberin veya düşünce açıklamasının kişilik haklarına saldırı niteliğinde olması, bu saldırının manevi bir zarar doğurması, kişilik haklarına saldırı ile zarar arasında uygun illiyet bağı kurulabilmesi ve yayında hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması gerekir.

Haber ya da yayının, öz ve biçime ilişkin koşulları taşımaması durumunda hukuka uygunluktan söz edilemeyeceğinden basın sorumlu tutulur.

Öze ilişkin koşullar; haber ya da yayın konusunun gerçek ve güncel olması, kamu yararı ve toplumsal ilginin bulunmasıdır.

Gerçeklik

Gerçeklik; haber konusu olan olayın gerçek olması anlamına gelir. Burada aranması gereken gerçeklik ise somut gerçek değil, haberin verildiği andaki olayın belirli biçimine uygunluk, habere veya anlatılmak istenen amaca konu olan içeriğin yayın sırasındaki olaya uygunluğu anlamına gelen görünür gerçekliktir.

Gerçek olmayan haber hukuka aykırı olduğundan basın sorumlu tutulur.

Kendi isteği ile istifa eden hakkındaki haberde rüşvet iddialarına da yer verilerek, rüşvetle bağlantılı olduğu inancı verilecek biçimde istifa ettirildiğinin yazılmasında gerçeklik unsurunun bulunmadığına... **HGK 10.03.2004 4-149 146**

“Emekli polis ...’in yeğeninini işyerini kurşunladı” başlıklı haberde ...Bakanlığı eski müsteşarı ...’in yeğeninini işyerinin kurşunlandığı, işyeri kurşunlananın polise verdiği ifadeye daha önce de emekli polis memuru olan davacı tarafından tehdit edildiğini ve kurşunlanma olayını bunun gerçekleştirdiğini söylediği, bu ifadeye göre davacının gözaltına alındığı, evinde yapılan aramada bulunan tabanca ile işyerinden toplanan boş kovanların karşılaştırılmasının yapıldığı, davacının tabancası ile ateş edilmediği belirlenerek hakkında kanıt yetersizliğinden ek takipsizlik kararı verildiği anlaşılan olayın görünürdeki gerçekliğe uygun olduğu, davacı hakkında takipsizlik kararı verilmesinin görünürdeki gerçeklik unsuru bulunmadığı anlamına gelmeyeceği... **12.7.2005 3325-8119**

Gerçekliği kanıtlanmayan iddianın kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **15.10.2009 2008/14537-2009/11346**

Magazin basınında meydana gelen yozlaşma, gerçeğe aykırı ve para karşılığı haber yapılması konuları eleştirilirken adı verilerek, "...ayda 2.000 Dolar para alıyor, para karşılığı haber yapan bir muhabir, durumu haber müdürüne söyledim..." biçimindeki olgular kanıtlanamadığından kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **08.10.2009 2008/14684-2009/10960**

Geçmişine bakıldığında sicilinin bozuk olduğu, İİ’in evlatlığı ile evlenerek bunu çıkarları için kullandığı, TBMM başkanlığı yaptığı dönemlerde genel kurul salonunun yenilenmesine ilişkin ihalede yolsuzluk yaptığı iddiaları kanıtlanamadığından haberin gerçek olmadığına... **14.07.2009 2576-9395**

“Polat kızdı; sus konuşma” başlığı ile yayımlanan haberdur. Haberde, yabancı uyruklu manken ile yaşadığı aşkın basına yansımaları üzerine davacının oynadığı dizideki karaktere de yollama yapılarak, sevgilisi olduğu iddia edilen kişiye emirler yağdırarak susmasını istediği belirtilen haberin gerçekliği kanıtlanamadığından kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **08.02.2010 2009/4173-2010/998**

“Bakanın tersanesinden 200 kişi işten çıkarıldı” başlığı altında yayımlanan haberde, davacıya ait olduğu iddia edilen tersanede davacının oğullarına gemiler

yapıldığı ileri sürülmüş; haberde adı geçen Şirket'in getirilen kayıtlarından Şirket ile davacının bir ilgisinin bulunmadığı anlaşıldığına göre gerçek olmayan haberin hukuka aykırı olup davacının kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **18.10.2010 2009/14227-2010/10413**

Kaymakam ile görüşerek ilçede meydana gelen yasa dışı gösteriyi yatıştırmak amacıyla göstericilerin yanına gittiği, polislerle taş atmadığı, yasa dışı gösteri nedeniyle hakkında adli ve idari soruşturma da bulunmadığı anlaşılan belediye başkanı hakkında "Başkan Görevde!" başlıklı haberde; "...Göstericiler arasında yer alan Belediye Başkanı İİ de gurup ile birlikte polislerle taş attı...", "...asıl ilginç gelişme, Belediye Başkanı İİ'in de gösterici gurubu içinde bulunmasıydı...", "...molotof kokteyli atanlar arasında Başkan İ'in de bulunduğu saptandı..." biçiminde yayımlanan haberin gerçek olmadığı... **28.10.2010 2009/14360-2010/11004**

Görünen gerçeklik

Gökçeada'da görev yapan hakimlerin de (yağmalanmasına) karıştığı arazilerin bayram gününde bile, usulsüz keşifler yapıp tarafı bilirkişi raporları ve sahte belgelerle satıldığı ortaya çıkarıldığı, bu arada adada 5 yıl önce görev yapan hakim İİ ile İİ ve özellikle yağmalamanın çok yoğun olarak yaşandığı 1996-2000 yılları arasında görev yapan ve büyük miktarda arazilerin tesciline bakan hakim İİ'nin da yağmalamaya karıştıkları, aralarında hakim İİ'nin da bulunanların tutuklu olarak DGM'de yargılanacaklar biçimindeki haberde kişilik haklarının saldırıya uğradığını ileri süren yargıçlardan birinin açtığı davada Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; davacı hakin hakkında bu iddialarla ilgili soruşturma başlatıldığı, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na 4455 sayılı Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Disiplin Affi Hakkında Yasa gereğince işlem den kaldırma kararı verildiği, yayın tarihinde davacı hakkında henüz iddianame düzenlenerek son soruşturma açılmasına karar verilmemişse de yayında söz edilen konular ve davacı ile ilgili bir soruşturma başlatıldığından, dava konusu edilen haberin yayımlandığı gündeki görünen gerçekliğe uygun olduğu... **25.5.2006 2005/7621-2006/6157**

Bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bir Banka'nın hakim ortakları ve bunların temsilcileriyle, memurluk görevinin gerektirdiği ciddiyet ve resmiyeti aşan, tarafsızlığının ve güvenilirliğinin sorgulanmasını gerektiren kişisel görüşmeler yaptığı belirlenerek görevi kötüye kullanmak suçundan cezalandırılması istemiyle hakkında ceza davası açılmasının hakkındaki 'Banka ortakları ile günde 20 telefon görüşmesi yaptığı' başlığı altında "...başsağlığı için aradım, bazen de onlar beni arayıp bilgi sorarlardı..." dediği, "...rüşvetin teslim adresi olarak ev adresinin tespit edildiği..." biçimindeki yayının görünür gerçekliğe uygun olduğuna... **25.5.2006 2005/7672-2006/6100**

Davacıların trafik kontrol görevi yaptıkları sırada durdurdukları bir araç sürücüsü ile 10 dakika kadar görüştiklerinin belirlendiği, bunun üzerine sivil bir emniyet ekibinin davacıların yanından ayrılan araç sürücüsünü durdurduğu, davacıların yeşil ışık yandığı halde hareket etmediği, aracın kapısı açıkken seyrettiği ve park lambalarından biri yanmadığı gerekçesiyle araç sürücüsüne 45 YTL para cezası kesileceğini söyledikleri, parası olmadığı için ödemek istemediğini söyleyen sürücüyü ait araç ruhsatı arasında bulunan 20 YTL'nı davacılar tarafından alındığının belirtilmesi üzerine davacılar hakkında işlem yapılarak cezalandırılmaları amacıyla kamu davası açıldığı anlaşılmaktadır. Şu duruma göre dava konusu haberin olayın genel karakterine ve haberin verildiği andaki görünür gerçeğe uyduğu... **06.12.2006 2005/14127-2006/13594**

Dava dışı Şirket'in şikayeti üzerine davacı hakkında hileli davranışlarla dolandırıcılık suçundan dolayı açılan kamu davasında yetkisizlik kararı verildiği anlaşıldığından "Belçikalı firma Mersin limanında dolandırıldı", "Tayvan kökenli Cheng Türkiye'nin imajını zedeliyor" başlıkları ile yayımlanan haberin görünen gerçekliğe uygun olduğuna... **23.11.2009 1031-13296**

“...ihalesini alan ...AŞ sahibi ve yöneticileri hakkında sahte fatura kullandıkları iddiası yapılıyor. ... ihalesine katılan 2 firmadan biri olan ve ihaleyi alan ... AŞ'nin, haber merkezine gelen belgelere göre, daha önceleri sahte fatura kullanmak suçundan kamu hizmetlerinden men edildiği ve ceza süresi içerisinde yasal kısıtlılık altında bulunduğu belirtilmektedir...” biçimindeki haberin, İİ'nin ...AŞ'nin sahibi ve yöneticisi olarak sahte fatura kullanmak suretiyle vergi kaçakçılığı suçunu işlediği iddiası ile açılan kamu davasında, diğer şirket yöneticileri ile birlikte cezalandırıldığı anlaşıldığına, özel hukuk tüzel kişisi olan şirketler haklarında ceza davası açılmayacağına; ancak, konusu suç olan eylemlerin saptanması durumunda şirket yöneticileri hakkında ceza davası açılabileceğine göre Şirket yönünden görünür gerçekliğe uygun bulunduğuna...
17.03.2010 2009/5609-2010/2956

Güncellik

Güncellik; üzerinden zaman geçmiş bile olsa anımsanmasında yarar bulunan bir olgunun yeniden gündeme getirilmesidir.

Davacıların ortağı olduğu dağıtım şirketinin ... gazetesinin dağıtımını yapmaktan vazgeçtiği, anılan gazetenin kendi olanakları ile dağıtım yapmaya başladığı, gazetenin bayilere ulaşmasına ve bayiler tarafından satılmasına dağıtım şirketinin engel olduğu, bu durumun okuyucuya duyurulması amacıyla yapılan yayının konu edildiği olayda, haber konusunu oluşturan bir gazetenin dağıtım ve satışının engellenmesi olgusunun gerçeğe uygun bulunduğuunun çeşitli illerde düzenlenen noter tutanaklarıyla doğrulanması karşısında yayının güncel olduğu... **HGK 03.04.2002 4-198 255**

Önceki görevi sırada yaptığı bazı usulsüz harcamaları istendiği halde ödemediği için hakkında açılan davada verilen harcamaların ödetilmesine ilişkin kararın kesinleştiği anlaşılanın daha sonra üst göreve getirilmesi üzerine önceki olayın yeniden yayımlanmasında üstlendiği yeni görev ve siyasi konumu gözetildiğinde haberin güncelliğini koruduğuna, kamu yararı ve toplumsal ilgi bulunduğuna... **HGK 22.11.2006 4-716 737**

Kamu yararı

Kamu yararı; kitlelerin olumlu yönde etkilenmesi, doğru görüş oluşturulması, düşünce alış verişi amacı taşımasıdır.

Kamu yararına yönelik haberlerde kişilerin toplum içindeki konumlarının önem taşıdığı; kişi, konumu ve işinin bir sonucu olarak kamuoyunun dikkatini çekiyorsa basın, onun hakkında normal kişilerden farklı ve bu kişinin konumuna uygun olacak biçimde haber yayımlaması doğal olduğu, kamu görevlileri hakkında da bu kapsamda haber yayımlanabileceği, kişi toplumun kendisine verdiği önemi yadsıyan bir davranışa girmişse basının bu davranışı eleştirmesinde kamu yararı bulunduğundan haber ya da eleştirinin hukuka uygun hale geleceği... vali yardımcısı olan davacı bir kamu görevlisi olduğundan onun hakkındaki iddiaların haber değeri taşıdığı, davalıya ait İnternet sitesinde, taşacaklarının kiraya verilmesinde yapılan şikayetler üzerine vali yardımcısı olan davacı hakkında soruşturma açıldığı, özel idare yetkilerinin davacıdan alınıp başka bir vali yardımcısına bağlandığı, zarara uğrayanların konuyu Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı, İçişleri Bakanı ve Milletvekillerine ilettiği, konunun incelenerek suçluların cezalandırılmasının istendiği belirtilerek yayın yapıldığı... taşocağı işletmecilerinden çıkar sağlamak amacıyla istekte bulunduğu iddia edilerek şikayetçi olunması üzerine davacı hakkında düzenlenen inceleme raporunda, İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından yürütülen işlemler sırasında Özel İdareden sorumlu olan davacının olaya müdahil olduğu ve ocak işletmecisi lehine olan bazı yazışmaları imzalamadığı, davacının başkanlık ettiği İl Daimi Encümen toplantısına ilişkin karar tutanağında taş ocağına ilişkin konuya ait 'RED' şerhi düşülmüş olmakla birlikte daha sonra bu konuda İl Daimi Encümen üyeleri ikna edilerek olumlu karar çıkartıldığı, bazı ayrıntılı yazışmalar dosyadan çıkartılarak ilgili makamların yanıtıldığı belirlendiği anlaşıldığına göre dava konusu haberin olayların genel karakterine uyduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir gerçeğin yeri geldiğinde toplum önünde tartışılmasında, kamu yararı bulunduğu... **12.07.2006 2005/8327- 2006/8465**

1983 yılında ölen davacıların mirasbırakanı hakkında 2007 yılında yayınlanan yayında, olayın mağduru olan ve 1989'da ölenin kitabında belirttiği bir olayın anlatılmasında kamu yararı bulunmadığına... 07.07.2009 gün ve 1748-9125

“138 YTL Kablo TV borcuna icra” başlığı ile yayımlanan kablo Tv faturasını ödemediği için icraya verilen işadaminin mallarına haciz konulmasının istendiği, bir süre önce adresinden taşınması nedeniyle icra işlemlerini gerçekleştiremediğine ilişkin haberin gerçek olduğu, yayındaki anlatım biçiminin de olayın özelliğine uygun olup resmi kayıtlardaki bilgiler dışında kişiliğe yönelik başka bir iddia veya söze yer verilmediği, kişilerin bu tür işlemlere hangi durumlarla karşılaşabilecekleri somut olay üzerinden anlatılarak, borçların ödenmesi gerektiği konusunda kamuoyu uyarılarak bu amaç doğrultusunda kamu yararı olgusunun gerçekleştirildiğine... **15.02.2010 2009/4140-2010/1353**

Toplumsal ilgi

Toplumsal ilgi; okuyucu kitlesinin ilgisini çekmektir.

Kamu kurumlarının ve kamu görevlilerinin kamu adı adına gerçekleştirdikleri işlem ve eylemlerinin eleştirilmesinde, diğer hukuka uygunluk nedenlerinin bulunması koşulu ile toplumsal ilgi vardır.

Hükümetlerin, (belediyelerin) eğitimle ilgili eylemlerinin kamu yararı düşüncesiyle eleştirilmesinde toplumsal ilgin bulunduğu... **01.02.2006 2005/1291-2006/412**

Milli sporcunun milli formasız yarışmasının eleştirilmesinde toplumsal ilgi bulunduğu... **08.03.2006 2005/3052-2006/2353**

"Yargıya neşter operasyonunu yürüten Ankara DGM Savcısı ..., aralarında soruşturmanın kilit ismi olan İİ ile İİ ve İİ'nin da bulunduğu 5 kişi hakkında tedbir kararı aldırdı. Savcı ...'ın talebi üzerine, Ankara 2 Nolu DGM yedek hakimliği, önceki gün (14 Ocak) tedbir kararı verdi. Tedbir kararına göre, İ, İ, İ, İ ve sekreter olduğu belirtilen İ'nin banka hesapları, mesken, arsa, para, araçlarına tedbir kondu...Tedbir kararının 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Yasası kapsamında konulduğu belirlendi. Ayrıca DGM savcılığı, gözaltındaki sanıklar için yurtdışı çıkış yasağı koydu..." biçimindeki haberin Ankara DGM Cumhuriyet Başsavcılığı iddianamesindeki bulgulara dayanması nedeniyle gerçek olup kamu yararı ve toplumsal ilgi bulunduğu... **11.6.2007 2006/9549-2007/7897**

Ödül alan bir kompozisyon yazısı nedeniyle jüri üyeleri hakkında soruşturma açtırılması olgusunun eleştirildiği habere, kişilik haklarına yönelmemek koşuluyla, kamu görevlisinin görevi gereği yaptığı eylem ve işlemlerin eleştirilmesine katlanmak durumunda olduğuna... **01.03.2010 2009/5750-2010/1981**

"... Dallas" ve "Doktor Nöbete Gelmedi, Hemşire İstifasını İstedi" başlıklı haberlerde, ...Hastanesinde bir doktor ile hemşire arasında yaşanan ilişkinin görüntülenip internete sızdığı, hemşirenin doktoru etkili eylem ve tehdit iddiasıyla şikayet ettiği yayımlanmış, davacıların fotoğrafları kullanılarak patronun bu skandal için ne yapacağını merak konusu olduğu belirtilen haberde anlatılan olayın davacının rektörü olduğu üniversitenin hastanesinde gerçekleştiği ve haberin doğru olduğu konusunda duraksama bulunmadığı... Haber konusu olay nedeniyle yönetimin ne gibi bir tavır sergileyeceğinin sorgulanmasının kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla gerekli olduğundan olayın gerçekleştiği yeri belirtmek amacıyla hastane isminin verilmesinin kişilik haklarına saldırı oluşturmayacağı, dikkat çekmek amacıyla kullanılan diğer açıklamaların yayıncılık işinin gereği olarak kabul edilecek olgular olduğuna... **09.07.2009 5853-9164**

Biçime ilişkin koşul ise, özle biçim arasında düşensel bağ bulunması, anlatılmak istenen konu ile haberdeki sözlerin uyumlu olması, kaba, incitici, aşağılayıcı bir dil kullanılmaması, eleştirisi sınırının aşılmasıdır.

Öz ile biçim dengesi

7 gün süren yayında, senaryo ve resim üzerine yapılan seslendirmelerle “7 şehir eşkiyası İstanbul’un göbeğinde üç genç kızın yaşadığı evin kapısını kırarak silah tehdidiyle defalarca tecavüz etti” , “7 zorba sabaha karşı sona eren işkence dakikalarından sonra evdeki kanış cinsi köpeğe dahi tecavüze yeltenmekten çekinmemişlerdir”, “7 zorba düşüdüklerini gerçekleştirirken yalvarmalara hiç aldırış etmediler” sözcüklerinin ve özellikle davalılardan sunucunun “...Biri silahlı 7 şehir eşkiyası...üç genç sanatçı kızın yaşadığı evin kapısını kırarak içeri girdi ve genç kızlara tecavüz etti, ...yönetmen arkadaşımın kızların tiril tiril titremesini özellikle göstermesini rica ediyorum... bu vahşet görüntüleri daha doğrusu bu vahşet ile ilgili olay şu anda arkadaşımızın yaşadığı, yönetmen arkadaşımın özellikle bu görüntüyü vermesini rica ediyorum.... Gece yarısı uykuya dalan üç genç kız kendilerini bıçakla tehdit ederek defalarca tecavüz eden 7 şehir eşkiyasının insan olamayacağını, olsa olsa canavar olabileceğini söylüyorlar” biçimindeki niteleme ve değerlendirmelerin, davacıları incitici, küçük düşürücü olup özle biçim dengesinin aşıldığına... **HGK 25.6.2003 4-370 438**

Müsteşarlık görevinden Başbakanlık emrinde geçici olarak görevlendirilen hakkındaki “Hakkında 'olumsuz' bilgi alınan 8 memur sakıncalı bulundu. Bu 8 memur, aktif görevden alınıp pasif göreve atandı.... Komisyon, hakkında olumsuz arşiv bilgisi ya da müfettiş raporu bulunan memurları Başbakanlıktan uzaklaştırmaya başladı bile... Bu memurlar arasında irtica faaliyetinde bulunanlar, 12 Eylül döneminde MHP davasında yargılananlar... var. İşte dönen memurlar; İİ, Başbakanlık Müsteşarlığı'nda görevliydi. Hakkında “olumsuz” bilgi alındı. Savunma Sanayii Müsteşarlığı'na yollandı” biçimindeki yorum, niteleme ve değerlendirmelerin davacıyı incitici, küçük düşürücü olduğu, önceki görev yerine döndürülmesine ilişkin işlem anlatılırken hakkında “olumsuz” bilgiler bulunduğundan Başbakanlıktaki görevinden uzaklaştırılan bir kimse olarak tanıtılmak istenmesi nedeniyle özle biçim arasındaki dengenin bozulduğu, konu ile ifade arasında düşensel bağ bulunmadığı... **HGK 16.02.2005 4-28 71**

'Doktor Bey Bu Sana Yakıştı mı' ve '55 gündür tedavi olmayı bekleyen hastanın yakınları şikayette bulununca; kıyamet koptu. Doktor,"şikayet eden geri zekalı kim?" diye odaya daldı... ' ' ...Hastanesinde 55 gündür ameliyat için bekleyen doğuştan spastik özürlü 16 yaşındaki İİ'nun yakınları Doktor İİ'nin hastaları ile ilgilenmediği iddiası ile hastane yönetimine şikayette bulundu. Şikayet edildiğini öğrenen Doktor İİ'nin sinirlenerek hasta odasına girdiği ve “hangi geri zekalı beni idareye şikayet etti; siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz?”

diyerek hakaretler yağdırdığı ileri sürüldü. ... Doktor İİ'nin, İ'in hastanede yattığı 55 gün içinde sadece 4 kez gelerek kontrolde bulunduğu da iddia edildi.' biçiminde haberin, hastanın hastaneye yattığı gün ile haberin yayımlandığı gün arasından 45 gün geçtiği, bu sürede iki kez ameliyat edilen hastayı Doktorun 2-3 günde bir kontrole geldiği anlaşıldığından, abartılı ve gerçek olmayan sözlerin yer aldığı haberin kişilik haklarına saldırı oluşturduğuna... **24.11.2009 1920-13399**

"...bunun ne anlama geldiğini anlar. Ama cehalet ve nefretten gözü dönmüş bir kalemşörün bu hukuki ve ahlaki gerçekleri anlamasını bekleyecek kadar saf değiliz.", "...yazıyı kaleme alan kişi, cehaletiyle birleştirdiği kötü niyetini maliye ile yapılan uzlaşmada 'cezanın kuşa çevrildiğini' söyleyerek devam ettirmiştir.", "...hayatı boyunca herkesi vergi vermeye teşvik eden bir insanın, vergi uyuşmazlığı ile ilgili bir konuda tamamen kasıtlı ve kötü niyetli olarak kamuoyuna 'vergi kaçakçısı' olarak sunmak bundan da büyük bir şerefsizliktir ve haysiyetsizliktir." gibi nitelendirmelerin yazının amacını aştığına... **18.02.2010 2009/4377-2010/1631**

Bir radyo kanalında hafta içi her gün belirli saatler arasında canlı olarak yayınlanan haber programında program sunucusu, günlük gazete haberini okuyup yorumlarken, bir gazetede ki haberlerin yorumuna sıra geldiğinde bir süredir o gazete ye taktığını belirterek, fotoğraflı bir haberle ilgili yorum yaptıktan, fotoğrafın yanlış basılmış olabileceğini açıkladıktan sonra "Yırtcam ben bu ... gazetesini" biçiminde sözler söyleyerek radyoda gazete yırtılmasına ilişkin seslerin program nedeniyle o gazete tarafından açılan dava; programın özelliği gereği sunucunun gazete haberleri ile ilgili yorum ve eleştiri yapmasının, kişisel düşüncesini açıklamasının beklenen ve olağan bir tutum olduğu ancak, bu sınırların ötesine geçilerek kişilik haklarına saldırı oluşturacak biçimde davranış sergilemesinin doğru olmadığı; ayrıca, gazete eylemli olarak yırtılmayıp yırtma sesi yayımlanmış olmasının da saldırının varlığını ortadan kaldırmayacağı, alaycı ve küçük düşürücü sözlere yer verilerek yapılan yayının, yayın akışı gereği ve güldürme amacıyla yapıldığının da kabul edilemeyeceğine... **22.03.2010 2009/6749-2010/3146**

"Hazır gelmişken mevlite de bekleriz" başlığı altında "...ilçesinde düzenlenen Cumhuriyet Bayramı töreni ilçe milli eğitim müdürünün gafına sahne oldu. ... ve okul müdürlerinin katıldığı törenin sonunda mikrofonu alan İlçe Milli Eğitim Müdürü, herkesi bir mevlite davet etti..." biçimindeki haberde Cumhuriyet Bayramı töreninden sonra düğün ilanı yaptığı doğru olup haberin yayın gününe göre güncel ve gerçek olduğu, seçilen anlatım biçimi ile yer sözcükler incitici ve küçük düşürücü olmadığı, okuyucunun dikkatini çekecek ve başlığı çekici kılacak sözcükler kullanılmasının gazetecilik mesleğinin gereği olduğuna... **20.01.2010 gün ve 2009/14420-2010/318**

Huzurevinde kalan kişilere uygulanan insanlık dışı davranışların gerçeğe uygun olarak ve toplumun bilgilendirilmesi amacıyla yayımlandığı, insanlık dışı işlemlerin kamuoyuna aktarılması amacının güdüldüğü, yayında kamu yararı, toplumsal ilgi ve güncellik unsurlarının bulunduğu ve manevi tazminat

koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle istem reddedilmiş... ..çıplak görüntüleri yayımlananın cinsel organı buzlanma tekniği kullanılarak yayımlandığı, yüzü açıkça seçilebildiği anlaşıldığına göre; yayında haber verme sınırının dışına çıkılarak, çıplak görüntülerinin tanınır biçimde gösterilmesinin kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **26.10.2010 2009/14251-2010/10932**

Doğum yapmak üzere olan hasta hastaneye götürüldüğü, doktorun muayenehanesinde olduğu anlaşıldığından, doktorun muayenehanesine götürülüp hastanın muayene ettirildiği, ameliyat olması gerektiği söylenen hastanın doktorun istediği ameliyat parasının ödenemeyeceğinin hasta yakınlarınca belirtilmesi üzerine hiç müdahale edilmeyen hastanın ...iline sevk edildiği, bir süre sevk için ambulans beklendikten sonra ...ilindeki müdahalede bebeğin yaşatılmadığının anlatıldığı bir haber "Ya parayı ya canını" başlığı ile yayımlandı... ..kadın ve bebek sağlığını ilgilendiren ve toplumsal bir sorun olan bebek ölümleri konusunda örnek oluşturabilecek bir konunun haber olarak yayımlanmasında ve eleştirisinin yapılmasında kamu yararı bulunduğu gibi yayının görünürdeki gerçekliğe de uygun olduğu... konunun önemi ve gelişim biçimine göre anlatımda yer verilen sözlerin yayının amacına uygun olup öyle biçim dengesinin bozulduğundan da söz edilemeyeceğine... **22.04.2010 2009/8505-2010/4815**

"...kazanova, pavyondan çıkmış..." biçiminde nitelendirme yapılan ildiği yayında konu ile ifade arasında düşünsel bağ bulunmadığından saldırı oluşturacağına... **13.05.2010 2009/10739-2010/5905**

"Postacı ve bekçi köpeği" konulu, şapkasında ve çantasında PTT işareti bulunan postacının bekçi köpeği ile cinsel ilişki içinde olduğu gösterilen karikatürün, mesaj verme ya da güldürme amacının dışına çıktığı, alaycı ve küçük düşürücü öğeleri ön plana çıkartarak kurum ve çalışanlarının kişilik haklarına saldırı oluşturduğuna... **04.10.2010 2009/13511-2010/9665**

Silahla yaralanma olayı ile ilgili olarak gözaltına alınıp adliyeye götürüldüğü sırada çekilen fotoğrafının, hırsızlık yapan başka kişilerin yakalanması ile ilgili haberde de kullanılmasının hırsızlık olay il ilgisiz bulunmadığı halde hırsız olarak gösterilmiş olmasının... **19.11.2009 1145-13150**

Eleştiri

Kural olarak, bir dava dosyasına sunulan dilekçelerin herhangi bir yorum yapılmaksızın olduğu gibi yayımlanması hukuka aykırı sayılmayacağından basının sorumlu tutulamayacağı; ancak, olduğu gibi yayımlanan dilekçede yer verilen sözlerin, ilişkili olduğu davanın tarafına veya üçüncü kişilerin kişilik haklarına saldırı oluşturan sözler içeren dilekçenin yayımlanması dilekçe sahibinin eylemine katılma (iştirak) niteliğinde olduğundan hukuk düzenince hoş görülemeyeceği, böyle bir durumda, yayımı yapanın, salt başkasınca yazılmış bir dilekçeyi haber konusu yaptığını savunarak, sorumluluktan kurtulamayacağı... ..dava konusu haberde, dilekçe metninin tümünün yayımlanmadığı, dilekçe metnin parçalanıp bazı bölümleri olduğu gibi alınarak tırnak içerisinde aktarıldığı; dilekçeden aktarılan bölümlerin içeriğiyle bağlantı sağlayan alt başlıklar oluşturulduğu, bu alt başlıklar kapsamında dilekçe içeriğinin özetlendiği... haberin 1. sayfada manşetten verilen bölümünün ve 8. sayfadaki devamının başlığının dilekçe içeriğiyle doğrudan bir bağlantısının bulunmadığı...

HGK 18.04.2007 4-221 213

İnceleme raporunda, yasal düzenlemelere aykırı olarak alığı fazla avukatlık ücretinin geri alınması önerilen kamu görevlisinin daha sonra emekliliğini istediği biçiminde, bilgi ve gelişmelere göre bir kamu kurumunun üst düzey görevlisi ile ilgili bir olgunun haberleştirildiği yayının olay tarihinde beliren duruma göre yapıldığı, iddiaların maddi anlamda ve yasal durum bakımından usulsüzlük oluşturup oluşturmayacağının araştırılıp onun sonucunu beklemesinin basından beklenemeyeceği, yayın içeriğinde yapılan değerlendirmelerde yer verilen sözlerin olayın gelişim biçimine, gösterdiği özelliklere ve anlatılmak istenen amaca uygun olup genel anlamda eleştiri sınırları içerisinde kaldığına... (Davacı, çalışmakta olduğu kamu kurumunda yasal olmayan biçimde haksız kazanç sağladığı iddia edilerek kişilik haklarının saldırıda bulunulduğunu ileri sürmüştü)

15.06.2009 2008/12645-2009/7941

Tarihi bir evin Belediye tarafından, davacı belediye başkanının imzasının bulunduğu uyarı yazısından sonra yıkıldığı, bu yapıların eski durumuna getirilmesi gerekirken yasal yoldan ve tilkice yok edilerek tarih katliamı gerçekleştirildiği belirtilerek bu durumun eleştirildiği ve yazının sonunda "...son olarak konuyla ve kişilerle hiçbir alakası olmaksızın, kimseyi kastetmeden, başka konularda hata yapılmasın diye aklıma gelen bir atasözünü sizlerle paylaşmak istiyorum: 'Okumak cahilliği alır; horozluk ise baki kalır!'" biçimindeki yayının eleştiri niteliğinde olduğuna ve eleştiri sınırının aşılmadığına... **07.10.2010 9008-9911**

Anlatılmak istenen konunun amacına uygun olmayan "...hırsızlık..." gibi yüz kızartıcı bir suçun yöneltmesinin eleştiri kapsamında olmadığına... **01.11.2010 2009/14759-2010/11202**

Dolandırıcılık ve kap-kaç suçundan aranırken yakalanıp gözaltına alınan yakalandığı sırada çekilen fotoğrafı da kullanılarak yayımlanan "Sabıkalı kapkaççılar son işinde kaçamadı" "...7 ayrı kapkaç olayının faili oldukları belirlenen 2 kişi dedektif polislerinin takibi sonucu yakalandı. Çaldıkları

otomobillerle kendilerine kurban seçtikleri kişilerin çantalarını kapkaç yöntemiyle çalan ve bazen de banka önlerinde dolandırıcılık yapan... maaş çeken bir emekliyi dolandırmak isterken suçüstü yakalandı...” biçiminde haberde “...kap-kaç...”, “...banka önlerindeki maaş çeken emeklileri dolandırdıkları...” biçimindeki anlatımların, haberin bütünlüğü içinde ayrıntı niteliğinde olduğuna... **07.10.2010 2009/13451-2010/9815**

Yöneliklik

Basında yer alan bazı yayınlarda üstü kapalı bir anlatıma yer verilir, kim ya da kimlerden söz edildiği açıkça belirtilmez, yayının öznesi açıklanmaz. Böyle yapılması, yayımlanan haberin veya anlatılan olayın ilgi çekmesini sağlamaya yönelik olduğundan yerindedir. Ancak, kişilik haklarının korunması gündeme geldiğinde öznenin belirlenebilmesi önem taşır.

Bir yayının kim ya da kimler hakkında olduğu, "bir yöne eğilmiş, yöneltmiş" anlamındaki Arapça "matuf" sözcüğünden türetilen "matufiyet" sözcüğünün Türkçe karşılığı "yöneliklik" sözcüğü ile karşılanabilir.

Yayının ilgili olduğu kişinin, yöneldiği hedefin kimliğinin bilinebilmesi denebilecek olan yöneliklilik, yargı kararlarında bir kavram olarak tanımlanmamakta, dava konusu olayın özelliğine göre yönelikliğin var olup olmadığına karar vermektedir.

"Rüşveti Kim Aldı?" başlıklı bir haberde, şaibeli ihaleler arasında bulunduğu belirtilen ihaleyi alan Şirket'in İ... İnşaat olarak belirtildiği, haberde adı geçmeyen davacı İ... İnşaat Malzemeleri Ticaret AŞ'nin bu ihaleyi aldığını **orta düzeydeki bir okuyucunun** anlayamayacağı gibi; yayında amaçlanan şirketin davacı Şirket olduğu sonucunun da çıkarılamayacağı, konu hakkında özel bilgisi olan kişilerce bu sonuca varılabileceği, haberin davacıya yönelik olmadığı... **11.3.2004 1170-3171**

"Kıbrıs Statükoları" başlıklı yazıda davacının adının açıkça belirtilmediği; ancak, Ada talanındaki cukkadan pay alan ve (başka bir yazar)ın dün sınırlı bölümünü yazdığı, aslında sayı ve kimlikleri çok daha yoğun kesime ek olarak..." biçiminde aynı gazetede bir gün önce (başka bir yazar) tarafından yazılan yazıya yollama yapıldığı, yollama yapılan "Kıbrıs'da Referandum" başlıklı yazıda davacının adı açıkça yazılarak Girne Zeytinlikte Rum malı bir villayı tasarrufunda bulundurduğu iddiasına yer verildiğinden, yapılan bu yollama nedeniyle orta düzeydeki bir okuyucu da yayının hedefinin davacı olduğu sonucuna varabileceği ve yayının davacıya yönelik olduğuna **23.12.2004 12028-14709**

"Kasko sigorta soygunu" başlığı ile "... Sigorta şirketlerinin hasar tespitini yapan bazı eksperleri ile servisler ağız ağıza verip ayrıca soygun yapıyorlarmış. 1.5 milyarlık hasarlı arabaya 5.5 milyar hasar gösterip 4 milyarı eksper ile servisin nasıl kırıştığını anlattılar. ..." biçimindeki köşe yazı ile tüm sigorta eksperlerinin haksız kazanç sağladıkları vurgulanıp kişilik haklarına saldırıda bulunduğu ileri sürülerek açılan davada Yargıtay 4. Hukuk Dairesi; yazı adları geçmediği gibi gerçeğe uymayan rapor düzenledikleri yolunda da bir açıklama da bulunmayan haberin sigorta eksperleri olan davacılaraya yönelik olmadığına... **17.1.2002 2001/9390-2002/479**

1200 esnafın ortak olduğu bir kooperatif başkanın düzenlediği basın toplantısında; kapalı kapılar arkasında yapılan hesaplarla arazilerin değerinin 10 misline çıkartılarak mahkemeye verildiğini söyleyerek bilirkişileri vicdana çağırdığı, bilirkişi ve avukatların “ne alırsak yarısı bizim” diyerek vatandaşı kandırdığını, trilyonlar döndüğünü, 10 tane bilirkişi ile 15 tane avukatın cebine trilyonlar girecek diye ben ...’ın geleceğini, esnafın hakkını yedirir miyim biçimdeki açıklamaların, kooperatif tarafından kamulaştırılmasına karar verilen taşınmazların bedellerinin artırılması amacıyla belediye hakkında açılan davalarda taşınmazların değerlerini belirleyen bilirkişilerin eleştirilmesine yönelik genel açıklamalar olduğu, adı verilerek hakkında açıklamada bulunulmayan davacı avukata yönelik olmadığına... **09.04.2003 2002/13984-2003/4359**

“sahte tablo satışları; birileri para mı akıyor? Kara paraya yağlı boya” başlığı altındaki yazıda genel olarak açık artırmalarda yapılan satışlardan söz edilerek, açık artırmaların kara paranın aklanması ile ilgili olduğu değerlendirilip örnek olarak davacı Şirket'e ait İ... Müzayede Evi hakkında genel bilgi düzeyindeki açıklamalar yapıldığı, tümü ile değerlendirildiğinde aslında diğer davacının eylemlerinin eleştirildiği anlaşılan yayının davacı Şirket'e yönelik olmadığı... **14.7.2004 2600-9438**

“Vakıflarda irticai faaliyet” ve “Vakıflar İrtica Yuvası” başlıklarıyla yayımlanan; istihbarat birimlerinin hazırladığı bilgi notuna göre başta genel müdür yardımcılarını olmak üzere daire başkanlarının irticai faaliyetlerde buldukları belirtilen bir haberin, daire başkanı davacıya yönelik olduğuna... **21.10.2004 gün ve 11781-12035**

Bir siyasi kişinin sicil kaydının silinmesine ilişkin yerel mahkeme kararının bozulmasına, bir başka siyasi kişinin sicil kaydının silinmesi isteminin reddine ilişkin yerel mahkeme kararının onanmasına karar veren ilgili Yargıtay dairesinin ilk kararında imzası bulunan bir üyenin açtığı davada; ikinci karardan sonra yayımlanan “Derin Devlet Yargıçları” alt başlıklı bölümde yer alan “siyasi yasakların hüküm sürdüğü ülkelerin kalkınmadığı, yargıçlardan önce basının bir kısmı ve hatta bazı siyasi parti liderleri yasaklara tabii gözle bakıyorsa orada derin devletin çok derinlerde olduğunun söylenebileceği, hukuku ve çıkarılan kanunları hiçe sayan derin devletin yargıçlarının sadece yargıç koltuğunda oturanlar değil, belki onların kararlarını da etkileyerek suç işleyen medya mensupları olduğu” biçiminde yazının derin Devlet ile ilişkilendirilen davacıya yönelik olduğuna... **06.10.2005 2003/10278-2005/10397**

Davacının uzmanlık alanı içinde bulunan ve gözleri görmeyen hastaların tedavisinde kullanılan sülüşün tıp biliminde yeri olmadığı belirtilerek davacının ve kliniğin adı verilmeden “Manisa’daki özel bir klinik” olarak belirtilip “...bu klinik meslek dışı bir etkinlikte bulunduğu için gerekli şikayetlerimizi yaptık. Bilimsel gerçeği olmayan bir şeyin bırakın uygulanmasını, başkalarına önerisi dahi yapılamaz. Bu bir şarlatanlıktır. Bu şarlatan, internet ortamından da reklamını yapmaya devam etmektedir...” biçiminde göz hastalıkları alanında uzman olmayan bir kişinin veya bir doktorun sahibi olduğu kliniğinin eleştirildiği

yayında adı geçmediğinden yöneliklik unsurunun gerçekleşmediğine... **15.10.2009 2008/14936-2009/11243**

"Akıl almaz bir adalet skandalı", "Hırsızlıkla suçlanan 52 sanık kasıtlı olarak mı, yoksa yanlışlıkla mı serbest bırakıldı?", "Polisler yakaladı kim serbest bıraktı?", "Rezalet bakanlık incelemesinde", "Adliyede skandal, şansları nöbetçi hakimle güldü" biçimindeki haberin nöbetçi yargıç olarak duruşmaya çıktığı oturumda sanıkların salıverilmesine karar veren yargıca yönelik olduğuna... **24.05.2010 2009/10844-2010/6098**

Özel yaşam

Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. madde gereğince herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. "Haberleşme hürriyeti" başlıklı 22. maddesi gereğince de, herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde ise herkesin özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiş; maddenin ikinci fıkrasında yasaya uygun sınırlama nedenleri sayılmıştır.

Ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş yargıç kararı bulunması; bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de yasa ile yetkili kılınmış merciin yazılı emri ile kişinin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranabilir, bunlara el konulabilir, haberleşme engellenebilir ve gizliliğine dokunulabilir. Devletin resmi soruşturma ve kovuşturma organlarına getirilen bu yasal sınırlamalar, gerçek ve tüzel kişiler hakkında öncelikle uygulanmalıdır. Bu ayrık durumdan, bu kapsama girmeyen kişi ve kuruluşlar yararlanmazlar.

Kişinin gizli alanını oluşturan özel yaşamının gizliliğine dokunulamayacağından, niteliği ve konumu ne olursa olsun, kişinin oluru bulunmadan özel yaşamına ve haberleşmesine ilişkin bilgiler kamuoyuna açıklanamaz. Bir kişinin konuşmalarının kayda alınması ve bunun yayınlanması onun özel yaşamına ve kişilik haklarına saldırı niteliği taşır.

Cumhuriyet savcılığı tarafından başlatılan bir soruşturma kapsamında, dava dışı bir kişi ile yaptığı telefon konuşmasına ilişkin kaydın gazetede yayımlanması, davacının kişilik haklarına saldırı oluşturur.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı bir soruşturma kapsamında çete lideri olduğu gerekçesiyle dinlemeye alınan bir kişi ile bir Yargıtay Dairesi'nin Yazı İşleri Müdürü olan davacı arasında geçen konuşma "Yargıtay'da

Bir Köstebek” başlığı altında yayımlandı... yayın üzerine Yargıtay'ın davacı hakkında başlattığı soruşturma emekliye ayrılması nedeniyle soruşturma açılmasına yer olmadığı kararı ile sonuçlandı... **14.10.2010 2009/13627-2010/10270**

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Ergenekon iddianamesi adıyla anılan iddianame ve eklerinin mahkemeye sunulmasından sonra olduğu gibi yayımlanan iddianame ekleri arasında, hakkında soruşturma bulunmayan ile dava dışı bir kişi arasındaki telefon görüşmelerinin yayımlanmasında suç unsuru içermeyen özel telefon konuşmalarının iddianame ekinde yer almasını onların yayımlanmasını gerektirmediği... Kişinin gizli alanını oluşturan özel yaşamının gizliliğine dokunulamayacağından, sıfatı ve konumu ne olursa olsun, kişinin oluru bulunmadan, özel yaşam alanına ilişkin olan haberleşme bilgilerinin kamuoyuna açıklanmayacağı... özel yaşam alanına ilişkin olan özel telefon görüşmelerinin yayımlanmasında kamu yararı da bulunmadığı... özel yaşamının gizliliğine ve haberleşme özgürlüğüne saldırı oluşturacağı... **21.10.2010 2009/13923-2010/10697**

Belediye zabıtalari tarafından dövüldüğünü ileri süren bir kişi işyerinin önüne astığı “Şehir eşkiyalarının başı İİ” ve “İ gidecek şehir eşkiyalığı bitecek” biçimindeki pankartı yayımlayan gazetenin, olayın İİ'nin buyruk ve yönergesi ile gerçekleştiği kanıtlanmadığından anlatımdaki düşünsel bağın bozulduğu ve kişilik haklarına saldırı oluşturan eşkiya nitelemesini yayımlayarak haksız eyleme katkıda bulunduğu... **28.10.2010 2009/14237-2010/10959**

Oyuncu olan davacı ile yayın tarihinde aralarında boşanma davası olan eşi ile davalının ilişkisi, davacının hamile kalması, bunun eşi ile davalı arasındaki ilişkiye yansımalarının yayımlandığı haberin davacının özel yaşamına ilişkin olup basının haber verme ve kamuoyunu aydınlatma görevi ile ilgili olmadığından kişilik haklarına saldırı oluşturacağına... **29.09.2009 3213-10401**

Doktorunun tacizine uğradığını belirte kişi, tanıdığını söylediği bir gazetecinin sağladığı gizli çekim yapabilen bir kamera ile tekrar doktorun muayenehanesine giderek doktor ile hasta arasında olmaması gereken konuşmalar ve hareketleri kayıt eder, daha sonra bunlar televizyonda yayınlanır. Doktorun özel yaşamına saldırı iddiası ile açtığı manevi tazminat davasının reddedilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (29.11.2005 gün ve 2004/14189-2005/12835) hukuka aykırı olsa bile kişinin konuşmalarının ve görüntüsünün gizli kamera ile kayda alınmasının, telefon konuşmalarının yasadışı dinlenmesinde olduğu gibi, onun kişilik haklarına ve özel yaşamına saldırı oluşturacağı, bu kayıt ve görüntülerin televizyon yoluyla kamuoyuna yansıtılmasının kişilik haklarına yapılmış ikinci bir saldırı niteliğinde olduğu gerekçesiyle kararı bozmuştu; direnme kararı onandı... **HGK 07.03.2007 4-98 110**

Daha önce basın yolu ile hakaret suçundan dolayı ceza mahkemesince cezalandırılıp hukuk mahkemesince manevi tazminat ile sorumlu tutulanan, aynı yazısının ertesi gün (başka bir gazetede) tekrar yayınlanması nedeniyle çifte (mükerrer) manevi tazminat ile sorumlu tutulmasının doğru olmadığına... **18.03.2010 2009/6029-2010/3046**

Anayasası'nın 38/4. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6/2. maddesi uyarınca "Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır." Anayasası'nın 15/2. maddesinin son tümcesindeki düzenleme gereğince de "suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz." biçimindeki **suçsuzluk** (masumiyet) **karinesinin**, adil yargılanma hakkının en önemli unsurlarından birisi olduğu... İnsan haklarına dayalı, demokratik bir rejimle yönetilen tüm ülkelerin hukuk sistemlerinde pozitif hukuk ve uygulamalarında suçsuzluk karinesinin, uyulması gereken temel bir hak biçiminde ortaya çıktığı ve evrensel bir ilke olarak benimsendiği... Soruşturma aşamasında da suçsuzluk karinesinin bir zorunluluk olup kişinin suçu kanıtlanmadan önce suçlu gibi işlem görmemesinin suçsuzluk karinesi ile sağlanabileceği... İlkenin amacının, yargı kararı olmadan suçluluğun belirlenmesi tehlikesine karşı güvence sağlamak ve toplumsal barışı korumak olduğu... varlığı yargı kararı ile belirlenmemiş bir örgütlenme ile ilgili cumhuriyet savcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında şüpheli konumunda olan hakkında suçlayıcı açıklamalarda bulunma yetkisi bulunmayan yazarın, kitabında yaptığı açıklamaların kişinin **adil yargılanma** hakkını ve suçsuzluk karinesini zedeler ve adil yargılanma yapıldığına olan inancını sarsar nitelikte olduğuna... **23.06.2010**
2009/11804-2010/7638